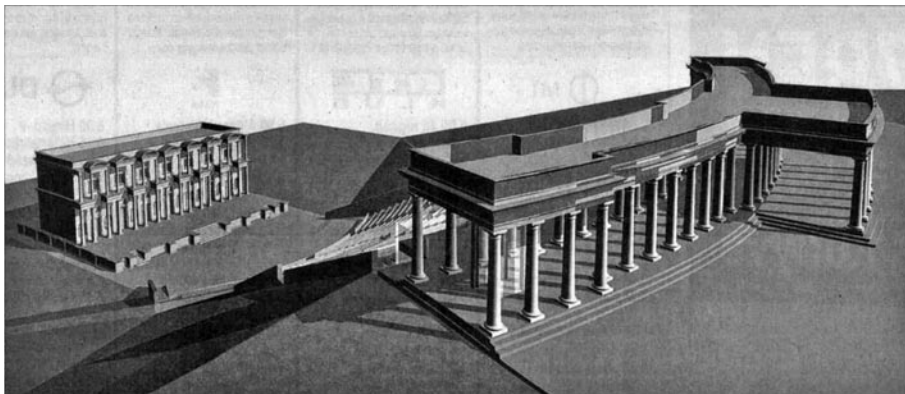
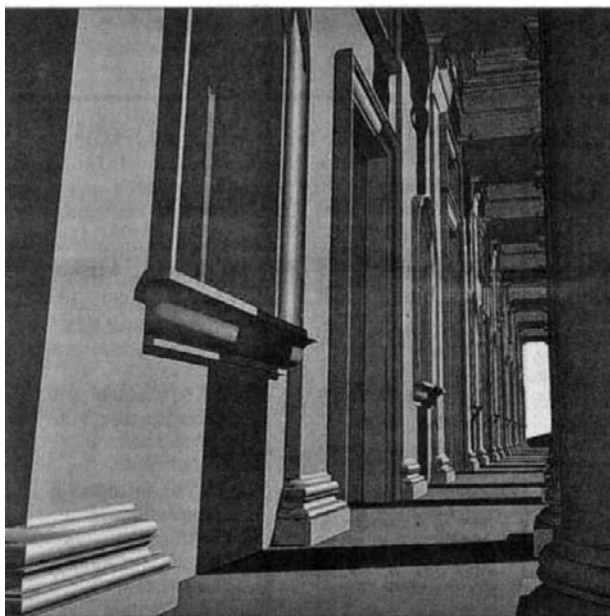

THESPIS KORDÉJA SAVARIÁBAN

Vás Népe 2013. december 4. 7. o.

Vás Népe 2013. december 4. 7. o.

Nemrég elkészültek a tervei egy XXI. századi (de római kori építészeti elemeket is felhasználó) szabadtéri színháznak, amely az ókori teátrum fölé épülhetne. A Kálvária-domb tökéletes helyszín lenne egy félköríves fogadóépületnek, alatta, a domboldalon egy 2000–2500 férőhelyes lelátónak, lent pedig egy színpadnak. A részletekről Barkovics Ágota, a hivatal stratégiai irodájának munkatársa tájékoztatót.

A dr. Mezős Tamás által kész tervekbe öntött ötlet egy körbekerített területről szól, amelyet az út felől bevezető sétányokon keresztül lehetne megközelíteni. A medencében helyezkedne el a színpad, amelyhez egy vakolt, oszlopos díszítésű téglapavilon is csatlakozna, benne öltözőkkel, kelléktárakkal, egyéb helyiségekkel. A

(szabadtéri színpad lévén ez nemcsak a hangulat, hanem az időjárás miatt is fontos), a sorokat közlekedő folyosók tagolják. Fölötte, a dombon félkörívből helyezkedne el az oszlopos fogadóépület (a római kori eredeti építményeken ilyen nem volt), ahol a vizesblokkok, szociális helyiségek, ruhatár, ülésparna-kölcsonzó, büfé és más kiszolgáló termek kapnának helyet. Bár az ókorban csak nappal zajlottak előadások az efféle teátrumokban, a XXI. században esti programok megtartására sem árt gondolni: modern fénytechnikai berendezések gondoskodnának a látványos megvilágításról.

Úgy tudjuk, a megvalósítás nincs a közeljövő tervei között. Nyárra elkészül a történeti témapark a Ferences-kertben, igaz, az ott kialakítandó színpad inkább kisebb, ismeretterjesztő előadások otthona lehet, de színház készülődik a HEMO-ban is, kérdés tehát, mindezekkel együtt

Savaria Fórum 2006. március 4. 10. o. (részlet)

Színház a domboldalon

Eltemetett múlt a Kálvária-domb tövében

Biztosan volt az ókori Savariában színház, városunk jelentősége miatt, valamint a hiteles források tanúsága szerint is – meséli **Soszaritis Ottó** régész. Fennmaradtak ugyanis Szent Quirinus püspök vértanúságának részletes aktái, amelyekből kiderül, hogy „in teatro”, azaz egy teátrumban folyt a bírósági tárgyalása, és mondták ki róla a halálos ítéletet. Savariában a Kálvária-domb és a Perint között elterülő részen épültek ki a római korban a tartományi székhelyi szakraális létesítményei, közöttük a teátrum vagy amfiteátrum is. Egyelőre nem tudni, itt melyik is volt pontosan, hiszen építészetileg nagyon hasonlóak (az amfiteátrum két, egymással szembe fordított, arénát körülvéve teátrumot jelöl). Amíg a fennmaradt iratok teátrumról (cirkuszi, szabadtéri látványosságoknak helyet adó épületről) szólnak, addig az előkerült kövek feliratai amfiteátrumra utalnak. Soszaritis Ottó szerint elképzelhető, hogy a Kálvária-domb medencéjében egykor állt építmény mindkét funkcióra elegendő volt.

Nemesis istennőnek (a végzet, illetve az amfiteátrális játékok, gladiatori küzdelmek védőistenének) szentelt oltárok faragott, feliratozott kövei kerültek elő egykor a mai Savaria tér egyik épületéből, a valamikori Palace Szálló alapjából. A kövekről biztosan lehet tudni, hogy a Kálvária tövéből hozták az építésre, tehát eszerint valószínű, hogy amfiteátrumként (is) használták a helyet az ókori savariaiak. Ezt az elméletet erősíti az is, hogy Sopronban is amfiteátrum állt régen.

Hogyan nézhetett ki, és milyen eseményeknek adhatott otthont a IV. században a teátrum? – erről a következőket tudtuk meg a Savaria Múzeum régészeitől: jellemző volt, hogy az építmény helyszínként olyan terepalakulatokat, hegyoldalt, domboldalt kerestek a rómaiak (ha létezett), amelyet alkalmasnak vélték a lelátók elhelyezésére. Savariában nem kellett sokáig keresgélniük. Az is általános volt, hogy a városon kívül helyezkedtek el a látványos tömegrendezvényeknek otthont adó színházak, így a szombat helyi helyszín nem meglepő. A késő hellenisztikus építészeti hagyományokat követő, római szabadtéri teátrum állhatott itt, félköríves, lépcsőzetes, deszkákkal fedett kő lelátóval (fölötte a napsütés ellen védő, kifestett ponyvával), a színpad közelében páhozlyokkal, lent többemeletes, tagolt székénépülettel (színpaddal). A színházi előadásokon a kor irodalmi alkotásai közül főleg a komédiákat láthatta a birodalom peremvidkein élő közönség, az amfiteátrális játékok során pedig gladiatorküzdelmek, zenekari produkciókkal, bohóctréfákkal, artistamatványokkal tarkított programok részese lehetett. Ez az építmény szolgált helyszínként a nagy nyilvánosság előtt zajló bírósági pereknek, ítélethirdetéseknél is, hisz ezek is (elrettentő) látványosságoknak számítottak. Állt tehát egy színház a Kr. u. IV. században Savariában...

hű

Savaria Fórum 2006. március 4. 10. o. (részlet)

Miután tehát táplálékot vett magához, és az asszonyok távoztak, azok, akik őrizték, Sabariába (sic!) vitték. Amantius praeses itt hivatala szerint azt a parancsot adta ki, hogy a színházban állítsák fétlőszéke elé – ezt olvashatjuk a *Balogh Albin* által magyarrá fordított korai keresztény *Quirinus* püspök passiójában. A 303. június 4-én mártírhaltalt halt szent története támasztja alá, hogy a mai Szombat-helyen álló egykori ókori római város, helyesen Savaria területén volt színházépület.

S noha a forrás említi, régészeti nem sikerült még minden kétséget kizárólag bebizonyítani, hogy valóban a feltételezett helyszínen, a Kálvária-domb aljában állhatott a ritkaságszámba menő épület. Az elmúlt kétszáz évben többen mondták, hogy itt korábban még látszottak az épület nyomai, de egyszer sem néztek a föld alá. Ennek ellenére minden régészeti monográfia, cikk és a római város történetével foglalkozó ki-

ban. A július 18-án kezdődött és bő egy hónapos munka során mintegy ötven négyzetméteres területet tártak fel. Lapunkat *Anderkő Krisztián*, a múzeum régésze kalauzolta körbe. A szelvényekben egy nagyméretű római építményhez tartozó falmaradványok és falkiszedések jöttek elő. Ami külön izgalmas, hogy olyan, precíz megmunkált kváderkövekre bukkantak, amelyeken még vakolás és vörös színű festésnyomok is megfigyelhetők. A domb emelkedőjén ugyan lelátónak nincs egyértelmű nyoma, az előkerült falak és a kváderek azonban egy küzdőtér és egy nézőtér jellegű részre osztják a területet.

Az ásatás vezetője arról beszélt, hogy ha valóban ebbe futot-

advány úgy tekint az egykor szőlődombként ismert, ma egy játszótér közvetlen közelében álló helyszínrre, hogy ott állt a római színház. A helyszín egyébként elvileg ideálisnak tűnik, hiszen a domboldalon lévő félköríves bemélyedés tökéletes alap lehetett egy nézőtérhez.

Ásatást a területen egyedül *Kralovánszky Aldn* és a római régészet egyik nagy szaktekintélye, *Soproni Sándor* végzett közösen 1955-ben. A feljegyzések szerint ekkor a kisebb-nagyobb méretű kutatóárkokban római korból származó falrészletek kerültek elő. Az azonban eldöntetlen maradt, hogy a római színház vagy valamilyen más épület maradványai bukkantak a felszínre. Azóta persze sokan vélik továbbra is úgy, ott, az amúgy a római császárkultusz és tartománygyűlés körzetének tőzsomszédságában van az ókori színház.

Hatvanegy év után most végre először sikerült megásni a területet, miután a Savaria Múzeum munkatársai három próbaárkot nyitottak a Kálvária-domb alj-

tak bele, akkor a két rész szintkülönbsége legalább két méter, azaz a közönség minimum ennyivel ült magasabban. Ez pedig nem feltétlenül jellemző a színházakban (teátrum), annál inkább a gladiátorküzdelmek színhelyéül szolgáló amfiteátrumok kialakítására. Ráncolhatja hát mindenki a homlokát, mert ha ez utóbbi igaz, akkor lehet folytatni a keresést a színház után, miközben felkiált-hatunk: előkerültek Pannónia provincia következő ókori arénájának nyomai.

Magyar

Színészet.

Már mináhnk verbuváhnk kötéllel.

Szombathely, Szarvas című fogadóban.

Kétzery József igazgatása alatt.

Ma Hétfőn nyár utó 5-én 1844, adatik:

S Z Ö K Ö T T K A T O N A.

Hosszúre közkedvességet nyert eredeti új vigjáték 3 szakaszban énekekkel, írta Szilgity Edúrd.

Személyzet:

Első esk.		Második esk.		Harmadik esk.	
A' katonai fogdosás.		A' siralom ház.		A' Zrínyi hávéház.	
Gróf Mont, olasz	Kovács.	Völgyi, ezredes	Kőszegly.	Völgyi	Kőszegly.
Kamilla, neje	Kőszegly.	Gróf Mont	Kovács.	Kamilla	Kőszegly.
Kapadón, lovag	Kovácsné.	Kamilla	Kőszegly.	Kapadón	Kőszegly.
Gergely, kovács)	Kétzery.	Komorna	Csefalvied.	Lajos, és, arabia	Sepál.
Lajos, szabó)	Sepál.	Saint Geran, francia	Némethy.	Pata, úgriso	Vassprém.
János, érez leány	Victoria.	Sepál	Sepál.	János	Viktória.
Génes, jegyző	Csefalvi.	Gergely)	Kőszegly.	Génes, hamis kártyás	Csefalvi.
Pata, kovács lina	Vassprém.	Miska)	Vassprém.	Gergely	Kőszegly.
János, szabó lina	Némethy.	Kapál	Csefalvi.	Vincz	Kovács.
Több paraszok.		Történik Milánóban.		Több korbélyok. Történik Pesten.	

E' megismerő, 'a mindenütt közkedvességet nyert vigjátékra, mely öt hónap alatt Pesten 'a nemzeti színpadon 230r adatot, minden Rendű és Rangú Huszákat tisztel-
lettel megvált bator. 'a társaság.

Bementi díj: Első hely 50, második hely 25 xr.

Kezdeté 7 és fél órakor.

A vándorszínészet primadonnája, Déryné Széppataki Róza is járt Szombathelyen

Vás Népe 1998. január 17. 6. o.

alakult Győrött, mely elhatározta részvények által biztosítani társulatunkat a jövő bűjtől kezdve, mely részvénytársulat nem csak hogy fennállott s biztosította a magyar színészet lételet Győrött nehány hónapig évenként, de a német város megmagyarosítására is nagy befolyással volt. Később Megyeri is eljött hozzánk hosszabb vendégszereplésre Győrbe, ő azonban korántsem tudta azon lelkesedést előidézni, mit Lendvai. El is hagytuk Győrt s Megyerivel átköltöztünk Komáromba, hol három heti időzésünk után a beállott farsang következtében a táncvigalmakhoz elbarácsolták tőlünk az egyetlen termet, s mi kénytelenek voltunk pesti vendégünkkel tovább vándorolni.

Szönyhe 1841 január végén költöztünk át Komáromból gyalogosan a Duna jegén, s miután a kegyetlen hideg dacára nem volt tanácsos a jégen kocsival átjönni, Szönyben pakoltuk fel kocsijainkra holminkat, s onnan három napig tartó zord hidegben vándoroltunk el Szombathelyre. Ez utazás kellemetlenségét Megyeri kedves humora enyhítette, ki midőn látta, hogy a hideg miatt majdnem meggémberedünk (kivált azon része a fiatalságnak, melynek téli gúnyája nem volt a legvastagabban kibéelve) így szólt: «Ejnye fiúk, micsoda léhaság az? Szálljatok le rögtön, menjünk gyalog s majd felmelegsztünk». Leparancsolván a kocsiról, maga köré gyűjtötte a társaság ifjabb férfitagjait s előszedte kedves anekdotáit. Elgyalogoltunk aztán vele mértfűldeket is, s nem jutott eszünkbe a kedves öreg mellett a fagyasztó hideg. Néha-néha be is vezetett egy-egy útszéli korcsmába s megitatott velünk egy kis meleg bort vagy papramorgót. Vezérlete alatt nekimentünk volna a Jeges-tengernek is. Ezen időszak volt fiatal színészkoromban a legtanulmányosabb. Megyerivel való pályázásom nagyon elősegítette színészi előhaladásomat, neki én igen sokat köszönhettem. Komikus alakjai, mesteri körvonalai egy új világba vezettek. De nemcsak tőle tanulni, de vele társalogni is csupa élvezet és gyönyör volt. Szombathelyen húztuk ki azt az időt, míg a bűjtre vissza kellett mennünk Győrbe, hol a részvényes társulat igazgatósága egyrészt kedvet akart ébreszteni a magyar színészet iránt részvényesei körében, másrészt meg akarta mutatni, hogy tudja is pártolni, akarja is segíyezni a színészetet — az esetben, ha az érdemesnek mutatja magát erre. Vendégeink voltak a nemzeti színháztól Győrött Lendvainé, Egressi Gábor és Laborfalvi Róza. Vendéjátékosaink figyelemmel kísérése s kivált Megyeri tanácsai és alakításai tanulmányozása folytán annyira előhaladtam, hogy a győri részvénytársulat 40 frt havidíjat szavazott meg, mi az akkori pénzérték szerint igen szép honorárium volt. Míg nevezettek nálunk vendégszerepeltek, igazgatónk Fehérvárra utazott s felszólítja a fehérvári közönséget, hogy ne maradjon el ezen város Győrtől. Fehérvár tudvalevőleg egyik bölcsője volt a magyar színészetnek, ép ezért a felhívás nem is hangzott el eredmény nélkül. Legott színpártoló részvénytársulatot szervezének s mi

Szombathely színháztörténelmét kutatva, rendkívül érdekes és értékes dokumentumokra bukkantunk. Ezekből ad felfűtöt az alábbi cikk.

Kárpáti Kelemen és Polgár István, a szombathelyi színházat történetéről írott munkáikban megemlékeznek arról, hogy hívatásos színjátékos együttes első ízben 1819-ben ütött sátorot a Szarvas vendéglő tárka papírokkal feldíszített nagytermében. Kilényi Dávid szintámulata közel két hónapon át időzött a város falai között, a színháztudósok közönség nagy öröme. Polgár István szerint „Kilényi társulata a magyar színházak sáma-javából állott, akik szívesen csoportosultak a primadonna Dériné Széppataky Róza köré, mert ennek hírneve ekkor, állig tíz esztendő színpadit múlt után, biztos sikert jelentett”. Bayer József, a kiváló színháztörténész viszont azt állítja, hogy Dériné ekkor még nem volt teljesen kiforrót művész: 1819-től kezdve jelennek meg róla az első szakaszú bírálatok. „Ekkor kezdődik meg színi pályájának művészi értékű része”. A helytörténeti érdeklődésen felül szombathelyi szereplése azért is felkelti figyelmünket, mert itt aratta talán első mindenné elsőpró sikerét, melyről emlékirataiban nagy szeretettel ír.

Dériné játékról az egykorú bírálatok úgy emlékeznek meg, hogy naiv és vidám szerepekben kitűnő volt: bűbáj ömlött el egész lényén, mely meghatotta a szívet. Az énekes primadonna feladatát ekkor már fényesen oldotta meg; a gyakorlat iskolájában kifejtődött tüneményes hangja, mely az első c-től a felső f-ig kellett csodálatot hallgatóiban. Vézna, kistermetű nő volt; komoly, drámai szerepekben talán már ezért is gyengébben játszott, egyhangúan sírkozott; árnyalatokat, fokozatokat nem ismert. 1819-ben 26 éves volt és ekkor már tíz éves színészi múlt állt mögötte, melyben módja nyílt a legváltozatosabb szerepkörökben gyakorolnia magát. Hangja ekkor teljedett ki és ekkor figyelt fel rá az egész ország. Még a német színészek és a német színházat pártolói is bámulattal ismerték el hangjának csodálatraméító színeit és teljességét.

Dériné naplója tulajdonképpen emlékirat, jóval az esemény után írta, azonban minczen még egy olyan emlékiratunk, amely egy ember egész életpályáját magán- és közeleti körülményeit olyan finoman, olyan eleven történetkéiben tárna elénk, mint ez a bájos hangnemben csevegő mű. Tárgyilagossága közvetlenül elhíthető erejű, mint valami megbízott családi beszélgetés. Így tudjuk meg tőle, hogy szombathelyi szerepléséről már 1819 elején Ujhelyben tárgyalt Kilényi Dávid színiigazgatóval. Kilényi társulata

* Kezünkben lévő dokumentumok között, Dériné névalírása — bizonyítja, hogy Dériné ível írta a nevé, viszont a Széppataky nevet y-nal — szemben a ma elterjedt írásmóddal.

akkor is éppen Szombathelyen volt. Adatát ellenőrizni nem tudjuk, azonban becses azért is, mert bizonyítja, hogy Kilénylék Dériné nélkül szerepeltek Szombathelyen először. Dériné ekkor a miskolci társulat tagja volt.

Kilényi társulatának működéséről néhány adatot a komáromi színházat történetéből tudunk. Fekete Lőrinc, a társulat sugója 1819-ben és 1820-ban is kiadta susókönyvét a következő címmel: „Magyar játékszini almanak, amely a nemzeti játszó társaság által szabad királyi Rév-Komárom, Győr, Szombathely, Pozsony, Sopron, Kis-Márton és Zalaegerszeg városokban az 1820. Esztendő Boldoa Asszony Havának 1-és napjától fogva előadott Játékoknak neveit foglalja magában”. Ha ez a két almanach előkerülne, pontosan meg tudnánk állapítani, hogy Dériné milyen darabokban szerepelt Szombathelyen, így azonban egy színlapra és emlékeire hivatkozhatunk. Ezekből is érdekes dolgokat tudhatunk meg!

Bayer József szerint Dériné 1819 szeptember-október és 1820 április-május havában szerepelt Szombathelyen, tehát két ízben is meafordult városunkban. Dériné 1819 augusztusában Székesfehérvárott vendégszerepelt a Csörgő sípka című énekes vígjátékban és az Indusok Angliában című vígjátékban. Mint a miskolci társaság tagja adott „vendégszereplést” (szerepeket), még nem volt Kilényi társulatának tagja. Dériné naplója szerint Kilényi társulata Fehérvárról Szombathelyre ment, „mert már ott meglehetősen valami nagyserű nyúlás, hol tömredék urak, főispánok, alispánok... voltak. De oly zajos várost még én nem láttam, mióta Pestről kivándoroltunk s az nekem nagyon jól tetszett... A színház tulajdonképpen egy nagy terem volt, színházzá alakítva, de mindig zsúfolva volt...”

Nincsenek adataink arról, hogy milyen események miatt volt olyan rossz időkorban a szombathelyi élet, de hitelességében két-két-olunk nincs. A színészeknek mégsem mehetett jól, mert Kilényi kétféle osztotta társulatát, „kivette Közegen a bálszálát, színpadot épített oda és ha ma küldte az operát, a másik részrel Szombathelyen játszatta a drámát, néző- és vígjátékokat. Sokszor, ha Közegen vége volt a játéknak, vasoráltam egy kicsit — írja Dériné — s már ültem fel a szekérre, s menni kellett éjjel, minthogy a másnap adandó dráma vagy színdarabban ismét első szerepem volt, mit nekem kellett eljátszani és hogy a próbán már otthon legyen Szombathelyen s hogy a játékra elkészülhessek. Es ez így ment egész

otfogatásunk alatt", Bayer szerint a társulat kétfelé osztásának az volt az oka, hogy Kilényi a kis terem megtelése esetén sem tudta a bevételekből fenntartani a társulatot. Dérinére nem kis munkát rótt, hogy minden második nap Kőszegre kellett kocsikáznia, meg vissza.

Két nagyobb fogadó volt ekkor Szombathelyen: a Zöldja (a későbbi Hungária, a volt Kőszegi utca és a Főter sarkán) és a Szarvas (a későbbi Városi Fogadó, a Kőszegi utca másik sarkán). Dériné szerint „a színészek többnyire a nagy fogadóban laktak, mint-hogy igen sok szoba volt, s én is ott laktam. Szemben a fogadóval volt a fehér papok épülete. Némi-lyike azoknak is járt a színházai". A fehér papok valószínűleg a premonstrelek voltak.

Dériné beszámol arról is, hogy egy alkalommal Werzinger négy felvonásos szomorújátékát. Szász-szen Juliusz, vagy az igazságszerető tanácsos-t játszották. „Azon darab oly véghetetlen tetszésben részesült, hogy szörnyű tapsok között kiáltotta a közönség: holnap újra Szász-szen Juliuszt! Elő is adtuk, de másnap, mert játék után nekem már megint menni kellett Kőszegre, de visszajövetem, pár nap múlva ismételtük".

A darab az időknek megfelelően valami érzélgős darab lehetett. „Azon öreg urak úgy el voltak ragadtatva — írja tovább Dériné —, hogy játék után beküldték hozzám az ifjabbakat, miszerint egy kis barátságos vacsorára menjek be hozzájuk. Eleinte nem akartam menni, mert fáradt voltam a sok utazástól, de mennem kellett... Nagyszerűen vacsoráltunk... folyt a sok pucos és champagne a férfiak között... Vacsora után azt mondják az urak: „No, édes Dériné asszony, maga minket megírta, mi magát megtáncoltatjuk”... Az alispán velem nyitotta meg a táncot, s miután elvégeztük, mondja: „No, fiúk, mi öregek elmegyünk nyugalomra, táncoljanak szépen, ameddig tetszik, de csak módjával”. Bizony, táncoltunk mi majd reggelig, képzelem, hogy szédül bennünket a szegény papok. Nem alhattak a visító klarinét hamis hangjaitól és a cincogó primástól...”

Elmondja ezután, hogy pár nap múlva a Máttyás király című dalmű előadása után a szombathe-

lyiek fáklyásmenetet rendeztek tiszteletére és egy karosszékber körül akarták hordozni őt a városban. Ekkor azonban már lefe-küdt. A fogadásné figyelemzeté-sére felkelt, az ablakhoz ment és pár szóval kimentette magát, hogy beteg. „Mondá reggel a fogadásné hogy éjjel mindenünnen szüve kellett nekik hordani, amennyi champagneit csak kaptak: majd száz üvegre ment... És bosszúságukban, hogy le nem mentem, azt, amit a fogadásnéval hoztattak, mind a falhoz csapták. Olyan volt a szoba, hogy folyt a champagne, mint a víz!” A szombathelyi siker lényegesen hozzájárulhatott ahhoz, hogy Dériné hírneve állandóan erősödött. A jókedv kitombolásának módjaiból sejthetjük, hogy Dériné ünneplését a megyei nemcsak és a módosabb városi polgárok duhajkodó fiai szervezték. A Dérinét ily lelkesen ünneplő tömeg az elsők között volt, aki csodálatos géniusának hódolt.

A forró sikerek után „még sokáig Szombathelyen játszottunk, de Kőszegre nem sokáig jártunk, melynek én igen megörültem. Nem volt mindig publikum, s én valóban meg is untam” — írja Dériné utolsó esorai-ban. A lelkesedés nagyságából következtethetünk arra, hogy a szombathelyiek színpártolása valóban komoly volt. A siker hatása alatt jöttek 1820-ban másodsor is Szombathelyre. Dériné jutalomjártéka 1819 szeptember 8-án volt a szombathelyi múzeumban lévő színlap szerint, melyre az érdekes művész a következő szavakkal hívta meg a közönséget: „Ha ezen ditső Pályában, édes Hazai nyelven csinosodására legkisebb részben is eszköz lehettem, vagy mulattatást szerezhettem, úgy örömmel és óhajtott jutalmammal odlok meg ezen Tekéntes Nemes Megye Nagy Erdemű Hazámfiak és Leányaitól...”

Dériné Szombathelyen is, mint hazánk bármely más részén, a magyar színművészet legnemesebb törekvéseit igyekezett megvalósítani. Ezért érdemes felidéznünk törékeny alakját, amint a girbe-görbe szombathelyi utcákon kocsikázni készül Kőszeg felé, hogy a maga diadalmas szépségében szólaltassa meg a magyar dalt, az Irottkó alján. A magyar éneket, a magyar dalt, mely ma már felszabadultan zeng a vasi dolgozók ajkán.

Dr. Dömötör Sándor